

(Политика, 01.02.2009)

„Тешко да је Вашингтон заинтересован за јачање Европске уније”, пише Јевгениј Примаков, руски државник, ветеран совјетске и руске дипломатије и обавештајне службе, у књизи „Свет без Русије?” – где заправо већ упитник у наслову наговештава суд аутора о феномену „опадања интересовања за Русију”, „на Западу, а посебно у Сједињеним Државама”. У корист, каже Примаков – „растуће пажње” поклоњене Кини, мада „неретко” на уштрб занемареног значаја „руског фактора”, што је резултат „Русији неугодног” поређења њеног доприноса економији света, „с целим низом постиндустријских земаља”.

Разумљиво, Примаков пише да је у питању „политичка кратковидост”, не сумњајући да ће ствари доћи на место. Јер, ту су чињенице – појединост о „највећој територији (Русије) на свету”, о „50 одсто свих расположивих ресурса на планети”, о „високом интелектуалном потенцијалу”, а на крају и о „нуклеарном оружју и могућностима његовог добацивања”, а у овом последњем с Русијом су раме уз раме једино САД.

Последице ирског „не“

Међутим, вратимо се Америци и Европи.

„У сваком случају”, наводи Примаков, „исход референдума у Ирској, против олакшане верзије устава ЕУ, није онолико горког разочарања изазвао у Вашингтону колико у Бриселу. Не мислим да САД импонује и та варијанта коју износи Саркози: да је, уколико се у Ирској не прегласа у корист устава, могућно удруживање неколико већих земаља ЕУ – Француске, Немачке, а затим и других држава оснивача – Холандије, Белгије и

Италије. Могућно, такође и Аустрије, Шпаније и Португалије. Председник Француске је боравио у Лондону, где му је организован свечани сусрет, али резултати преговора нису измамили звуке фанфара. Може се смело тврдити да образовање центра ЕУ од старих чланова Уније, па још без активног учешћа у том центру Велике Британије, тим пре не одговара Сједињеним Државама. Али тенденција ка таквој подели ЕУ постоји”, тврди Примаков.

Примаковљева теза је да Европи не одговара, или јој све мање одговара да следи путем којим предводи Америка. Додуше, истоветна теза је и у основи једног од полазних постулата руске спољне политике – потенцирана понављаним сигнаlima Москве Европи, да су њени интереси у везама с Русијом, а не у функцијама млађег, у „превазиђеном НАТО-у”.

Према Примакову, „центар ЕУ” (израз који сама ЕУ никада не употребљава!) и сам је свестан тачности бар првог дела тог руског постулата – тог који се тиче политичког следа Европе за Америком. Као доказ аутор нуди познату епизоду својевременог Шредеровог и Шираковог отпора Бушовом нападу на Ирак, али допуњену пикантеријом – да је политички гнев Европљана чак и Москву навео да „расхлађује”, ако не баш и мири, евроатлантске савезнике. „Ма колико звучало парадоксално, али Путин је саветовао Шредеру и Шираку да смекшају антиамеричке формулације у саопштењима – схватао је крајњу некорисност игре на супротстављању западне Европе Сједињеним Државама.” Било је важније покушати и „заједничким напором утицати на политику САД, те ослабити утицај неоконзервативаца на председника Буша”, пише Примаков. (Изабране одломке његове тек штампане књиге објавио је издавач, „Росијска газета”).

Потрага за послушницима

Аутор не превиђа да Европу и Америку повезује чврсто ткиво сродства, сећања на рат (такође и на Хладни рат) и припадности и привржености истоветним цивилизацијским вредностима, али закључује – „свеједно, прелаз на многополарни поредак довео је до отказа блоковске дисциплине”. Путинових пријатеља Шредера и Ширака нема на водећим функцијама, али госпођа Меркел и Саркози такође су блоковски недисциплиновани. Ауторов критеријум за оцењивање је одлука госпође Меркел да не одступи од изградње руско-немачког гасовода дном Балтичког мора. Такође – и Саркозијева идеја о установљењу „чисто европске војне структуре, која ће, макар и имајући везе с НАТО-ом, ипак остати аутономна организација ЕУ”.

Америци не одговара јака Европа

Пише: Јевгениј Примаков
уторак, 03 фебруар 2009 04:09

Да ли ће „Саркозијев предлог тријумфовати, показаће време”, али зар није било слично када је својевремено и Немачка изгурала евро? САД могу бити спокојне, каже Примаков.

Европска унија „никада неће прећи на антиамеричке позиције”. „Али, одговара ли Вашингтону та неоспорива чињеница, да ће на снази добијати тенденција самосталности Европске уније?”

НАТО је прошириван зато што су Вашингтону потребни послушнији чланови. Другим речима, амбиције САД су глобалне, а то Европу не интересује – бар по процени овог ветерана руске дипломатије.

(Петар Поповић)